

Współpraca między Lasami Państwowymi a parkami narodowymi i krajobrazowymi

Jan Reklewski

Świętokrzyski Park Narodowy
ul. Suchedniowska 4, 26-010 Bodzentyn
jreklewski@swietokrzyskipn.org.pl

1. Wspólnota celów, korzeni i tradycji
Wszystkie wymienione jednostki zarządzają podobnymi lub tożsamymi typami ekosystemów. Tradycje ochrony obszarów leśnych wyrastały w obrębie instytucji Lasów Państwowych. Do pewnego momentu większość, a obecnie nadal duża część służb parków narodowych i krajobrazowych to absolwenci szkół leśnych. To przekłada się na wspólny język i łatwość porozumienia służb ww. jednostek.
2. Mimo podobnych mundurów i wykształcenia występują zasadnicze różnice w formalnym statusie i zasadach funkcjonowania. PGL LP potężna jednostka o hierarchicznej i scentralizowanej strukturze, podlega bezpośrednio ministrowi wł. ds. środowiska. Działa w warunkach względnej stabilności finansowej, w oparciu o wieloletnie plany, wystandaryzowane procedury i instrukcje. Wśród wielu realizowanych funkcji, w powszechnej percepcji, dominuje funkcja gospodarcza. Parki narodowe to Państwowe Osoby Prawne, z których każda indywidualnie podlega GKP, prowadzi samodzielną gospodarkę finansową, ich struktura jest zróżnicowana, podporządkowana lokalnej specyfice, podobnie jak procedury i sposoby funkcjonowania. Większość parków narodowych nie działa w komfortowych warunkach finansowania a ich cele główne ciężar przenoszą na działania ochronne, edukację, udostępnienie, monitoring i badania. Parki krajobrazowe to jednostki powoływane uchwałą sejmiku wojewódzkiego. Każdorazowo określany jest statut i zestaw adekwatnych do chronionych walorów zakazów. Jednostki te przeważnie działają na terenach pozostających w zarządzie innych jednostek oraz gruntów prywatnych.
3. Koncentrując się na relacjach LP i parków narodowych relacje te można podzielić na:
  - transfery: finansów, wiedzy, informacji
  - udostępnienie swojej infrastruktury, sprzętu i zasobów ludzkich
  - przedsięwzięcia wspólne
4. Transfer finansowy – wsparcie działań parków narodowych ze środków Funduszu Leśnego. Na przestrzeni lat zmieniały się priorytety i zasady kwalifikowalności pewnych wydatków. Niemniej kardynalne kierunki interwencji to:
  - realizacja działań ochronnych w ekosystemach leśnych przy wykorzystaniu metod gospodarki leśnej. Są to działania nakierowane na przebudowę składu gatunkowego i struktury drzewostanów, usuwanie gatunków obcych, likwidację skutków klęsk, zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach udostępnionych oraz wzdłuż dróg publicznych;
  - ochrona przeciwpożarowa;
  - ochrona przed szkodnictwem leśnym;
  - infrastruktura turystyczna, służąca kanalizacji ruchu turystycznego;
  - działania edukacyjne;
  - badania naukowe.Ilustracja przykładami z kilku parków narodowych.
5. Zestawienie kwot dofinansowania parków narodowych na przestrzeni ostatnich 5 lat z rozbiciem na poszczególne typy działań.

6. Przykłady ilustrujące działania realizowane przez parki narodowe przy wsparciu funduszu leśnego.
7. Pozostałe formy współpracy na przykładzie relacji Świętokrzyskiego Parku Narodowego z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Radomiu.
  - Wizyta studyjna w Nadleśnictwie Kozienice Ścieżka dydaktyczna Królewskie Źródła
  - Wizyta studyjna w Nadleśnictwie Suchedniów Hodowlane aspekty inicjowania i prowadzenia naturalnych odnowień modrzewia.
  - „Jodła 40 lat po regresie stan wiedzy, perspektywy i potrzeby badawcze” Konferencja wraz wyjazdem studyjnym 29-30.06.2017 r.. Współorganizacja RDLP w Radomiu, Ndl. Łągów, ŚPN
  - Współpraca Straży ŚPN i Straży Leśnej Nadleśnictwa Zagnańsk. Wspólne patrole, koordynacja działań, wymiana informacji
  - Przyrodniczo – historyczna ścieżka edukacyjna im. płk Mariana Sołtysiaka ps. „Barabasz” Bukowa Góra – Wilków, powstała w 2023 r. na bazie porozumienia ŚPN i Nadleśnictwa Zagnańsk w zakresie udostępnienia części obszaru do ruchu turystycznego.
  - 9 edycji imprezy edukacyjno-promocyjnej pn. „Dary Świętokrzyskich Lasów”, organizowanej przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Radomiu i nadleśnictwa Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Świętokrzyska”: Daleszyce, Kielce, Łągów, Skarżysko, Suchedniów i Zagnańsk w latach 2015-do teraz.;
  - 22 edycje Święta Polskiej Niezapominajki organizowanego w maju przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Radomiu i Nadleśnictwo Radom w Leśnym Ośrodku Edukacyjnym im. Andrzeja Zalewskiego w Jedlni-Letnisku. (Udział Świętokrzyskiego Parku Narodowego w latach 2016- do teraz;
  - Leśny Piknik Majowy w Puszczy Iłżeckiej organizowany w maju przez Nadleśnictwo Marcule (udział Świętokrzyskiego Parku Narodowego w latach 2018 i 2019);
  - Zajęcia edukacyjne w Świętokrzyskim Parku Narodowym prowadzone dla grup wyspecjalizowanych (leśników, członków SITLiD, BULiGL):
    - Nadleśnictwo Przytok (23.09.2016 r.),
    - SITLiD Nadleśnictwo Nowa Sól (21.09.2017 r.), RDLP w Szczecinie (28.09.2017 r.),
    - RDLP w Łodzi (11.10.2018 r.),
    - RDLP w Pile (11.04.2019 r.), RDLP w Zielonej Górze (20.05.2019 r.), BULiGL (05.06.2019 r.), RDLP w Szczecinku (10.09.2019 r.), Nadleśnictwo Gubin (11.09.2019 r.), RDLP w Toruniu (26.09.2019 r.), RDLP w Olsztynie (8.09.2019 r.), Nadleśnictwo Mielec (21.11.2019 r.),
    - RDLP w Toruniu (30.09.2021 r.), Nadleśnictwo Świebodzin (29.10.2021 r.),
    - RDLP w Pile (19.05.2022 r.),
    - SITLiD RDLP w Poznaniu (12.09.2023 r.), Nadleśnictwo Niepołomice (16.10.2023 r.).
  - Ochrona P.POŻ. W dniu 11 września 2023 r. zostało zawarte porozumienie pomiędzy Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Radomiu reprezentowaną przez Dyrektora – dr inż. Andrzeja Matysiaka a Świętokrzyskim Parkiem Narodowym reprezentowanym przez Dyrektora — dr inż. Jana Reklewskiego. Przedmiotem Porozumienia jest włączenie obserwacji przeciwpożarowej terenów leśnych Świętokrzyskiego Parku Narodowego do monitoringu funkcjonującego w strukturach ościennych jednostek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu tj. nadleśnictw: Skarżysko, Starachowice, Łągów, Suchedniów, Daleszyce i Zagnańsk.

Porozumienie znacząco przyczyni się do poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego terenów leśnych ŚPN.

8. Przykłady współpracy Nadleśnictwa Pińczów z Zespołem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych w zakresie czynnej ochrony świetlistych dąbrów i łągów w ramach realizacji projektów z funduszu LIFE: „Ochrona cennych siedlisk przyrodniczych na Ponidziu” oraz „Renaturyzacja Śródlądowej Deltę Rzeki Nidy”.
9. Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych podpisał współpracę z RDLP w Radomiu w przedmiocie wspólnej ochrony rodzimych gatunków raków i różanki na terenie dyrekcji radomskiej, w tym na terenie Kozienickiego PK.